

podstawowe prawdy wiary. Skomplikowane zagadnienia wyjaśnia jasno i przystępnie na wzór nauczania papieża Franciszka.

Ksiądz Kowalczyk jest emerytowanym profesorem Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Na przykładzie jego nauczania można śmiało powiedzieć, że kapłan nigdy nie jest w stanie spoczynku. Potwierdza to charyzmat wszechstronnej aktywności naukowej i duszpasterskiej tego uczonego również na emeryturze.

Recenzowana książka to dorobek życiowy myśliciela, który z odwagą troszczy się o całe życie człowieka. Prezentuje jasno i wyraźnie wiarę Kościoła jako bogatą jedność i całość. Jego rozważania opierają się głównie na tekstach biblijnych, nauczaniu Kościoła i pismach czołowych teologów współczesnych.

Po lekturze recenzowanej publikacji można śmiało powiedzieć, że życie człowieka mądrego, dobrze wykształconego jest permanentnym kształtowaniem i ubogacaniem jego osobowości. Rozwija się w wielu kierunkach, jest rzetelnym wypełnianiem obowiązków społeczno-zawodowych oraz przewyciężaniem trudności wewnętrznych i zewnętrznych. Sens życia ludzkiego wymaga głębokiej refleksji etycznej.

Recenzowane dzieło jest więc dobrym *vademecum* w drodze do udoskonalania ludzkiego „ja” w życiu indywidualnym i społecznym.

Współczesna zawirowana rzeczywistość wymaga fachowej i przenikliwej znajomości spraw i zagadnień, z którymi boryka się żyjący dziś człowiek. Pomocy w ich poznaniu dostarczają głębokie przemyślenia ks. prof. Stanisława Kowalczyka, wytrawnego filozofa i teologa.

*Ks. Edward Walewander
Instytut Pedagogiki KUL
e-mail:ewale@kul.pl*

KIMBERLY S. YOUNG, CRISTIANO NABUCO DE ABREU, *Internet Addiction: A Handbook and Guide to Evaluation and Treatment*, New Jersey: Johan Wiley&Soons 2011, ss.117.

DOI: <http://dx.doi.org/10.18290/rped.2018.10.3-11>

Publikacja o oryginalnym tytule: *Internet Addiction: A Handbook and Guide to Evaluation and Treatment* – w polskim przekładzie: „Uzależnienie od Internetu. Profilaktyka, diagnoza, terapia. Poradnik dla terapeutów i lekarzy” – autorstwa Kimberly S. Young i Cristiano Nabuco de Abreau, jest pierwszym obszernym zestawieniem aktualnych badań na temat profilaktyki, diagnozy i terapii uzależnienia od sieci, przez co stanowi rzetelne źródło informacji zarówno dla środowiska naukowego, jak i dla praktyków (terapeutów, lekarzy a także pedagogów).

Warto zauważyć, iż pierwsze badania na temat uzależnienia od sieci zostały przeprowadzone w 1996 roku przez dr Kimberly Young, współautorkę publikacji, na próbie 600 osób spełniających kryteria patologicznego hazardu (klasyfikacja DSM). Badania wykazały, iż mechanizm patologicznego hazardu jest zbieżny z mechanizmem uzależnienia od Internetu. Owocem pracy była publikacja *Uzależnienie od Internetu: Powstanie Nowego Zaburzenia*, która została zaprezentowana podczas corocznej konferencji Amerykańskiego Stowarzyszenia Psychologicznego w Toronto. Niewątpliwie, pojęcie uzależnienia od sieci wzbudziło sporo kontrowersji wśród naukowców debatujących nad zasadnością klasyfikowania uzależnienia jako zaburzenia. Sprzeczne opinie zapoczątkowały potrzebę przeprowadzania badań empirycznych, jednocześnie rozpowszechniając pojęcie uzależnienia od Internetu na całym świecie jako nowe zjawisko kliniczne i społeczne.

Z perspektywy ściśle naukowej, Autorzy publikacji podkreślają, iż pomimo sporej uwagi poświęconej konceptualizacji uzależnienia od Internetu w obszarze akademickim oraz klinicznym, opracowanie uniwersalnych standardów jest dość problematyczne, po pierwsze – ze względu na czynniki kulturowe, a po drugie – w terminologii naukowej nakładają się pojęcia uzależnienia od Internetu, problematycznego korzystania z Internetu oraz patologicznego korzystania z komputera. Przy stale rosnącej potrzebie korzystania z nowych technologii, podjęcie próby zdefiniowania pojęcia uzależnienia od Internetu staje się coraz trudniejsze, jako że zacierają się granice pomiędzy potrzebowaniem a pragnieniem korzystania z sieci. W związku z tym rodzi się pytanie: kiedy korzystanie z Internetu staje się uzależnieniem?

Bezspornie publikacja *Internet Addiction: A Handbook and Guide to Evaluation and Treatment* przedstawia kompleksową odpowiedź na powyższe pytanie. Uświadamia, że problem nadmiernego korzystania z sieci może nieść za sobą dalekosiężne konsekwencje zdrowotne, społeczne oraz kulturowe.

Zrozumienie mechanizmu uzależnienia od Internetu jest szczególnie istotne dla kadry pedagogicznej, która może dokonać obserwacji młodzieży, rozpoznając psychospołeczne konsekwencje uzależnienia, takich jak: narastające trudności w nauce czy ograniczenie kontaktów interpersonalnych z rówieśnikami. Ponadto, nauczyciele, pedagodzy odnosząc się do wyników badań przedstawionych w niniejszej książce, mogą dokonać analizy problemów związanych z Internetem, takich jak: kompulsywność seksualna, hazard internetowy, uzależnienie od portali społecznościowych (Facebook, Instagram) oraz gier komputerowych.

Pierwsza część książki dostarcza zarysu teoretycznego, będącego podstawą do definiowania pojęcia używania Internetu z klinicznej perspektywy. Następnie, obszernie omówione zostały modele teoretyczne z obszaru psychiatrii, psychologii, komunikacji i nauk społecznych. Czołowi badacze z różnych krajów eksplorują globalny i kulturalny wpływ uzależnienia od Internetu i łączą te obszary w celu konceptualizacji uzależnienia od sieci oraz zasięgu jego występowania. Ponadto, Autorzy podjęli eksplorację epidemiologii oraz podtypów uzależnienia od Internetu, a mianowicie pornografii, hazardu internetowego oraz problematycznego używania gier internetowych. W tej części książki omówiony został wpływ korzystania z Internetu na funkcjonowanie dzieci, dorosłych, rodziny, a także określone zostały czynniki ryzyka, które są związane z rozwojem tego zaburzenia.

Druga część książki podejmuje kwestie diagnozy i leczenia uzależnienia od Internetu. Ze względu na fakt, iż społeczeństwo coraz częściej korzysta z komputerów, specjaliści służby zdrowia konfrontują nowe przypadki problematycznego używania komputera. Niemniej jednak, mając na uwadze popularność komputerów, wykrywanie zaburzenia może okazać się trudne. Oznaki problemu mogą być zamaskowane w łatwy sposób, na przykład poprzez uzasadnianie używania Internetu, wówczas klinicyści mogą doświadczać problemów z eksploracją oznak uzależnienia. Publikacja nakreśla strategię diagnostyczną, przedstawiając pytania, jakie należy zadać w wywiadzie klinicznym, oraz opisuje Test Uzależnienia od Internetu, tj. *Internet Addiction Test* – pierwsze narzędzie psychometryczne, poddane walidacji, do pomiaru problematycznego używania Internetu. Ponadto, zawarte w tej części książki informacje dotyczą podejścia do leczenia z różnych klinicznych perspektyw, obejmujących interwencje wśród młodzieży, dorosłych, terapie grupowe, program 12 kroków oraz leczenie ambulatoryjne.

Na końcu książki omówiono znaczenie oraz implikacje włączenia diagnozy uzależnienia od Internetu do klasyfikacji DSM – 5 (według aktualnych informacji, uzależnienie od Internetu nie zostało oficjalnie sklasyfikowane w DSM – 5). Przedstawione zostały implikacje oraz zależności pokazujące, jak zwiększenie świadomości społecznej problemu mogłoby zaowocować w pozyskaniu finansowania dalszych badań na temat leczenia i edukacji klinicystów. Autorzy w końcowym rozdziale analizują również kolejne obszary badań, takie jak długoterminowe rezultaty leczenia i systematyczne porównania różnych sposobów leczenia, w celu określenia ich terapeutycznej skuteczności.

Uzależnienie od Internetu zostało uznane za problem narodowy (o skali epidemii) w USA, Chinach, Południowej Korei oraz na Tajwanie, co skłoniło rządy tych państw do interwencji wobec tego poważnego problemu zdrowia publicznego. Państwowe badanie przeprowadzone w *Impulsive Control Disorders Clinic* na Wydziale Medycyny Uniwersytetu Stanford wykazało, że jeden na ośmiu Amerykanów cierpi z powodu przynajmniej jednego wskaźnika problematycznego używania Internetu. Pierwsza ambulatoryjna poradnia leczenia uzależnień została otwarta w Pekinie w 2006 roku, a dzisiaj szacuje się, że w Południowej Korei jest więcej niż 140 ośrodków leczenia uzależnienia od Internetu. Powyższe dane świadczą o skali problemu społecznego, który rozprzestrzenił się wraz z niepowstrzymanym postępem technologicznym.

W świetle tych informacji warto podkreślić, iż książka ta stanowi bazowy podręcznik, niezbędny w skutecznym procesie radzenia sobie z uzależnieniem od sieci wśród dzieci, młodzieży i dorosłych. Publikacja ta jest bardzo przydatna zarówno naukowcom, jak i praktykom (z różnych dziedzin obejmujących pracę socjalną, terapię uzależnień, psychologię, psychiatrię i pielęgniarstwo), ukierunkowanym na poszukiwanie empirycznie uzasadnionych metod diagnostycznych i terapeutycznych.

Klaudia Martynowska
Instytut Pedagogiki KUL
e-mail:martynowska.klaudia@gmail.com